

MARTIN BOGREN – 4 SEASONS

Poesi i grått

av Britte Montigny

Först ut i Konsthallen Hishults program för 2021 är fotografen Martin Bogren. En flanör. Till synes utan jäkt tar han dagarna som de kommer. Strosar runt i tillvaron. I världen. Upplever poesin i det alldagliga, förmedlar den i den svartvita filmens gråtoner. Aldrig, eller i varje fall mycket sällan, konfronterar han vitt och svart. Också i detta ryms ett uppenbarande av tillvarons poetiska trivialiteter. Så "enkelt" som svart kontra vitt är det ju aldrig. Gråskalans tonrikiedom är långt sannare. Förlåtande. Förmildrande. Tar udden av det brutala. Förstärker det skira, det ömtåliga. För varje år som går – för varje nytt projekt, varje ny fotobok – blir den också alltmer mättad av en verklighetsförankrad, självupplevd nostalgi där tiden suddat ut konturerna.

All fotokonst, också den dokumenterande, är naturligtvis självupplevd och subjektiv. Fotograferna har befunnit sig mitt i det "nu" och det "här" där bilden togs. Ändå finns det, hos de flesta av de stora verklighetsbildarna – från Henri Cartier-Bresson till Christer Strömholm, Anders Petersen och fler därtill – en osynlig gräns som markerar en distans till motivet. Den gränsen saknas i Martin Bogrens fotokonst som närmast kan jämföras med en slags dagbok i bilder. Eller kanske snarare dagboksanteckningar för att minnas en gest, ett ansikte, en omfamning, en tufsigt kattunge eller solstrålar genom en pinjekrona. Han är, som alla fotografer, iakttagande men framför allt är han mitt inne i sin egen upplevelse.

Det självbiografiska anslaget liksom det odefinierade gränslandet mellan poetisk dröm och krass verklighet har blivit något av en signatur för Martin Bogren. När han nu i utställningen Four Seasons visar utdrag ur fyra av sina projekt från de senaste dryga 10 åren – Lowlands (2008-2011), Italia (2013-2015), August Song (somrarna 2013-2018) och Hollow (2008-2020) - blir också den gradvisa förskjutningen från verklighet till poetisk nostalgi mer märkbar ju längre fram i tiden vi kommer.

Estetik och inte kronologi har styrt hängningen av utställningen som skett i samarbete mellan Kjell Åke Gustafsson och Martin Bogren. Estetiskt är den också en fullträff, perfekt illustrerad av en bild hämtad ur Italia: en gråskimrande, närmast surreellt överklig siluett av en huskropp med en man på taket har förstörats och presenteras som en solitär på Konsthallens fondvägg av silkeslen betong. Också den gråskimrande i rofylld harmoni med fotot av mannen. Martin Bogren är, som sagt, inte mycket för abrupta kontraster... I det bakomliggande så kallade Vita rummet, visas verk ur det senaste projektet Hollow (Ihålig). Ett tomrum, ett vacuum, ett svart(!) hål men också ett sagoskimrande fruktträd, vårligt översållat av blommor, som ett diffust minne från en svunnen tid på väg att upplösas i luft och ånga. Därtill människor. Ur det grå tonar närbilden av ung flicka fram. Med nedslagna ögon och huvudet lätt böjt i halvprofil är hon försunken i sin egen värld. Liksom den nakna mannen som ute på bryggan vänder fotografen ryggen för att i nästa sekund gå nedför trappan till det väntande vattnet. Gråtonerna gör att det ser svalt ut. Och varför har han handskar på händerna?

I Konsthallen får "Mannen på taket" sällskap av ytterligare verk ur Italia-sviten. Minnen från åratals strövtåg i Italien. Städer. Gärna bakgator i lätt sunkiga, uråldriga metropoler som Neapel och Palermo. När jag ser bilderna får jag flashbacks från mina egna italienska irrfärder. Upplevelsen av risiga fasader, av uteliggare, av gathörmens återkommande Maria-bilder och de städse närvarande pinjerna. Diffusa minnesglimtar i perfekt analogi med Martin Bogrens foton.

Detsamma gäller också August Song. Glimtar ur sensomramnas folkparkskvällar/nätter i utkanterna av landsbygdens tätbebyggda orter. Serien tillkom under en rad somrar (2013-18) men bärs fram av en egenartad tidlöshet som för med sig augustinattens mogna dofter. Suddiga minnen av upplevelser skymtar förbi. 2018 kunde lika gärna ha varit 1958. Återigen flashbacks som skänker bilderna ytterligare en dimension, som skapar en form av igenkännande allmängiltighet.

Vardagligheten är det revir som Martin Bogren helst rör sig inom. Det började redan i barndomens Skurup. I landsbygdens enahanda tröstlöshet där killarnas "lek" med gamla bilar, EPA-traktorer och tjejer blev en tillflykt. Spår efter rykande bildäck i asfalten. Ung kärlek på sommarängen. Bilder som fastnat i minnet för att återges i Lowlands, den äldsta av de fyra serier som ingår i utställningen. Verk ur serien visas dels på Plan 2, dels i Förstugan. Bortsett från att Martin Bogren i Lowlands ännu inte helt funnit fram till den speciella teknik som förmedlar poetiskt skimrande minnen snarare än knivskarpa ögonblick präglas Lowlands av samma märkliga tidlöshet som August Song. Tiden står stilla. Inget har förändrats under den tid som förflutit mellan Martin Bogrens egna tonår på 1980-talet och åren runt 2010 då serien skapades.

Redan innanför dörrarna till Konsthallen Hishult pockar "Mannen på taket" på den stora utställningssalens fondvägg på omedelbar uppmärksamhet. Det är bara att lyda. Med nyfikenheten både stillad och triggad kan man så återvända till utgångsläget för att långsamt och gradvis låta sig omslutas och njuta av den gråtonade poesin i Martin Bogrens fotokonst.